

Ventriculi
forma.

Duo ventri-
culi orificia.

Orificiorum
non par am-
plum.

Lib. de Na-
turalibus fa-
cultatibus.

portio in sinistro collocetur, haud secus quam si inibi maiorem qua apte contineri possit sedem adinuenisset, idque illius functionibus uideretur accommodum. Ventriculus enim forma perquam uariis est: at si quis illum obiter examinet, rotundus, & a dextro in sinistram oblongus, aut secundum latitudinem quodammodo teres primum occurrit: rotundus quidem, quod rotunda omnia sint capacissima, & interim minimum noxijs exposita: oblongus uero, quod id sedes qua continetur, & deinde bina ipsius orificia, alterum quo cibos admittit, alterum quo iam confectos in intestina protrudit, exigere uideatur. Ceterum si deinceps uentriculi forma accuratius expendatur, in sinistro latere multo amplior rotundiorque, & ad inferiora prominulus cernitur, ac dein hinc uersus dextra uergens, paulatim in angustum cogitur, & superiori quidem sui parte descendere, inferiori autem ascendere conspicitur, adeo ut in dextro latere multo quam in sinistro gracilior euadat. Sic quoque superiori sua sede, quae ab uno orificio ad alterum pertinet, strictior angustiorque est, inferiori latior ampliorque. Anteriori parte aequaliter undique gibbus occurrit, nulla ex parte deformatus. Posteriori sede duos quodammodo gibbos commoustrat, unum sinistram, eundemque magnum, proceriusque extuberantem: alterum dextrum, minorem, ac depressum magis. Atque hos gibbos sinus quidam impressio uel parat, secundum corporis longitudinem posteriori uentriculi sedi impressa. Quae enim uentriculi dorsi uertebras, ipsiusque exporrectos uenae cauae & arteriae magnae descendentes truncos respicit, ac sedem quam sortitur sese utcumque adaptat, posterior ipsius regio introsum quasi ad eius amplitudinem non nihil imprimitur: quamuis uentriculus e corpore auulsus inflatusque, eiusmodi sinum non ostendat, & perinde totus inibi gibbus atque anteriori regione occurrat. Porro ad uentriculi quoque formam duo ipsius faciunt orificia, e quibus unum quo cibos & potus assumi dicebatur, in elatissima sinistram uentriculi partis sede ob hoc constitit, quod stomachus inibi septum commodè perforans, illic primum uentriculo connasci, commune uel cum ipso corpus fieri potuit. Et quanquam superius uentriculi os in sinistra eius parte haberi dicimus, propinquius tamen mediae ipsius sedi quam sinistro lateri accedit: quod tanto apparet manifestius, quanto uentriculus turgidior occurrit. Alterum uentriculi orificium cibos in cremorem emutatos ad intestina transmittens (unde etiam *πύλωρος* Graecis, nobis autem ianitor & inferius os appellatur) in dextra eius sede constitit, non quidem, ut totus Anatomicorum chorus arbitrat, in dextrae sedis inferiori regione, sed in elatissima, dextroque uentriculi lateri proxima. Non enim fac erat mutuo e directoque haec orificia inuicem (ne ocyus cibos adhuc immutatus e uentriculo laberetur) non opponi: uerum inferius a superiori remotius abduci oportuit, & ex elatiori quoque uentriculi sede explantari, quo minus sua grauitate cibos uentriculum praeterfugeret: sed tunc primum quum confectus, & in cremorem exquisitè mutatus est, uentriculi potius excernendi robore, quam suo pondere, in intestina propelleretur. Atque horum intestinorum principium, uentriculi orificium constituit, explantatque: quare etiam primum intestinum, quod duo decim digitorum est longitudine, exortum plerique nominarunt. Neque profecto iniuria alterum hoc orificium dextram uentriculi sedem occupat, quum haec medio cauae iecoris sedi contermina sit, in quam iecur suarum uenarum beneficio, ex intestinis ipsorum ad eundem uentriculo quicquid succulentum ab illo confectum est, arripit ac depalcitur. quod eo iecur praestat facilius, quo partes confectum a uentriculo cremorem primum excipientes illi uicini allocantur. Præterea uentriculi orificia non situ duntaxat inuicem uariant, sed inferius quoque superiori artius est, quod rudes, non tritas, duras, magnasque moles homo subinde deuoret, ad quarum ingressum amplam uentriculi uiam esse oportuit. Infrà è contrario, rarius magnū, durum, non conuersum in succum crudumque transit: quanquā sanè non adeo angustum sit inferius uentriculi os, ut solum cremorem transmittere queat. quandoquidē non pauci quamplurima fructuum ossa impense etiam magna, crebro deuorata innoxie excernunt, & Galenus a quodam anulum aureum qui ore tenebatur, imprudenter deglutitum, eundemque promptè excretum narrat. Neque orificij huius amplitudinem se ignorasse callidus ille Hispanus docuit, qui superiori anno Clinianæ cuipiam Bacchidi quadraginta uniones, ex illis quas hic nobiles matronae collo gestat, una cum aurea cruce quinque geminis instructissima, & fide pariter qua haec continebantur, suffuratus est. Illa nanque quum huic noctem se daturam nisi prius numeratis quinqueaginta aureis negaret, atque is tandem annuisset, ipsa a patricio Veneto patrico suo, ut compitor ornatiorque, & magis placida esset, elegantissimum uxoris suae monile (quod hic non minima dotis solet esse portio) obtinuit, ac id in lecto adhuc collo appensum, ne forte subduceretur, seruauit. Huic monili Hispanus quo meretriculae uices reponeret, inhians, eamque quam potuit salacissime, ut suauis tandem obdormiret, exerceuit, ac postmodum soluto monili singulos uniones, & crucem, ac postmodum fidem (ne quid suo furto obstarct) deuorauit. Constat igitur in se-

rius quoque uentriculi orificium etiam si superiori angustius sit, amplum dum grandiora quoque transmittere. Ceterum Galenus & omnes eius: carnem inferiori orificio priuatim tribuunt, hanc ad eius orificij constrictionem quibusdam animalibus manifestiorem esse affirmantes. Istam sanè in canibus donantur maxima, & quum carnis colorem obtineat, manifestiore, deinde uelim. Eam si quidem hanc esse arbitror, quae duodeno intestino adnatae ramus illi subtenditur. Verum haec non in hoc ut intestinum illud, aut orificium claudat arctet uel, procreata est, sed ut uasa illi intestino exporrecta cum glandio iuguli & mesenterij, & humilioris membranae omenti uel si quae constringendi uis huic glandoso corpori indita esset, ipsum necessarium intestinum ambiret, & fibrarum natura participaret, aut transversarum modocis modo, aut obliquarum uesicae & uteri corporis modo. Quinetiam multum illo glandio orbiculatim circunducatur, quum ad intestini longitudinem linea id adnascatur. Quanquam non desint, qui solis libris edocti, suoque arbitrio fingentes, glandosum id corpus musculum esse scribunt, eo inferius uentriculi latum amplecti nugaciter affirmantes, atque hinc etiam corpus id *πύλωρος* iantes. Porro (quod nullos animaduertisse plurimum admiror) non solum inferiori orificio, sed & in superiori substantia uentriculi crassior spissiorque est, ac oriora extuberantiora instar circuli partem exigunt, uentriculi substantiae perquam quidem inter disseccandum integro adhuc uentriculo tactu percipitur, solum in conspectum uenit, ac manifeste uentriculi initium stomachi uel intestini originem commoustrat. Videtur enim tunc stomachus, idque intestinum lo quodammodo enasci, aliaque omnino quam uentriculus ipse, partes effectius nihil tale appareat, neque ulla crassior uentriculi portio emineat. Atque uentriculi portio in hoc potissimum facta est, ut ora ipsius robustiora densiora eius corpus euadant, ne forte a transeuntium impetu diuellantur, rumpanturque, ut quum ora constringuntur huius extuberantioris particulae introsum uel ne citius arctentur occludanturque. Et sanè quemadmodum exterior uentriculi & plana undique est, sic & magis adhuc interior ipsius concavitas: si m diximus, tubera circulatim prominentia exceperis. Ventriculus enim inibi quidam si uehementer constrictus reperitur, ostendit, intestinorum & uel dens, quamuis interim obfuscum & quasi nubeculis intense rubentibus inexprimat, quum tamen exterius omnino penè albicet. Ceterum ut in obel quoque interdum adipem fundo uentriculi intus adnatum, atque hunc ce inuenies. Quod uero plerique dissectionis professores internam uentriculi busdam asperitatibus abundare scripserint, uanissimum putato, ac ipsos nolum omnis delusos, idque quum bouum pingua deuorat: ne exta effinxisse ar titas inidem uentriculi uaria admodum est. nam si uesicae modo inflatur, ha beris tantam ciborum uim uini que copiam uno tempore posse absumi. Neque semper est turgidus, sed quum pro sua natura se habet, constrictiora uel uti guum multum uel sit quod continet, totum id undique complectitur, nulla relinquens. ac proinde pro assumptorum se habet ratione, ut & multa (ne p gatur homo) assumere amplectique possit: & rursus si modica offerantur, ea u ac concoquat. Huic actioni ipsius congruit substantia nimirum membranae usu exigente ampliari dilatarique queat: & rursus quum opus est, colligat cor enim uentriculus duabus latissimis tunicis seuplexibus sibi inuicem i stomachus, sed non nihil dissimilibus. Quandoquidem interna uentriculi sin stomachi, neruosa membranaque est, & totius stomachi, oris & labrorum, uti rum interiori tunica continua, duritie tamen ab oris stomachi tunica mo duriore asperioresque cibos, priusquam in uentriculo decidant, ore conficiant amplitudo contunderetur & raderetur, nisi dura densaque eiusmodi tunica eu co tunica ori, & stomacho, & uentriculo communis, sensim ad uentriculi f mollior efficitur. Fibris haec duplicibus intertexta est, quo etiam ab interna Interior enim tunica pars uentriculi cavitatem respiciens, rectis isidemque plu bris. Attrahat nanque uentriculus cibos & potus per stomachum oportet, ceu manibus alliciens: quae quum contrahuntur, stomachum uentriculumque inter deglutendum larynx descendente stomachi initio, sursum conscend